

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
: ศึกษากรณีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง*

Factors Influencing Learning Organization Perception
: A Case Study of Secondary Schools in Phatthalung Province*

ปัทมพงศ์ รัตนโกศัย**

Pattamapong Rattanakosai**

*บทความฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ : ศึกษากรณีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง” ของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในเรื่องการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยการบริหารองค์กรและปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม นั่นคือ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณคือแบบสอบถาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพคือแบบสอบถามแบบปลายเปิดและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง จำนวนทั้งสิ้น 297 คน เก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลจากการศึกษา พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงมีการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก 2) ปัจจัยการบริหารองค์กรและปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกมีอิทธิพลต่อการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การรับรู้, องค์กรแห่งการเรียนรู้, ปัจจัยการบริหารองค์กร, ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก

ABSTRACT

The purposes of this analysis are: 1) To study the level of learning organization perception of school administration and teachers from secondary schools in Phatthalung Province. 2) To study the factors influencing learning organization perception included organizational management and external environment. This study uses mixed methods which are quantitative research, used questionnaires and qualitative research, used open ended question and structured interview. The samples are school administrators and teachers for 297 people. Data are collected and using statistical analysis includes frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, analysis of variance, and multiple regression analysis.

The study found that 1) the level of perception in learning organization of school administrators and teachers from secondary schools in Phatthalung province is at high. 2) Organizational management and external environment factors have an influence to learning organization perception in secondary schools in Phatthalung province in statistic level 0.05.

Key Words: Perception, Learning Organization, organization management, external environment

บทนำ

ในปัจจุบันแนวคิดในเรื่องสังคมแห่งการเรียนรู้หรือเศรษฐกิจฐานความรู้ ส่งผลสำคัญต่อการบริหารองค์การสมัยใหม่มากขึ้น หากองค์การไม่เรียนรู้ที่จะปรับตัว ก็อาจจะอยู่รอดได้ท่ามกลางสภาพแวดล้อมเช่นนี้ (กัญญภัตสร ชาติชัยประเสริฐ, 2553) ด้วยองค์ความรู้และข้อมูลข่าวสารในยุคปัจจุบันที่ไหลเวียนอย่างรวดเร็วย่อมส่งผลโดยตรงต่อการทำให้คนตระหนักรู้ว่าต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับกระแสสังคมเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ความรู้ที่มีในยุคสมัยหนึ่งก็อาจถูกส่งต่อและยังใช้เป็นฐานข้อมูลในการปฏิบัติงานได้ในยุคหนึ่ง แต่ความรู้เหล่านั้นก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้เสียทั้งหมดโดยปราศจากการพิจารณาให้รอบคอบ การก้าวให้ทันโลกในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้จึงต้องสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นแก่สมาชิกทุกคนในองค์การ และแนวทางการพัฒนาองค์การด้วยวิธีการสร้างการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจ ซึ่งองค์การทั้งภาครัฐและภาคเอกชนหลายแห่งได้นำมาประยุกต์ใช้ (Tight, 1995)

โรงเรียนถือเป็นองค์การของรัฐประเภทหนึ่งที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปฏิบัติหน้าที่สำคัญคือผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นกลไกประการสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียน การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่พุทธศักราช 2552 – 2561 มีเป้าหมายประการสำคัญของการพัฒนาการศึกษา คือ การทำให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และมีกรอบในการปฏิรูปการศึกษา คือ การมุ่งพัฒนาคุณภาพของคนไทย ครู สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ และระบบบริหารจัดการสมัยใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552-2559 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลางและสร้างสังคมไทยสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ โดยโรงเรียนในฐานะสถาบันทางสังคมย่อมเป็นองค์การสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โรงเรียนจึงต้องมีบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและมีศีลธรรมจรรยาที่ดีสำหรับเป็นแบบอย่างให้แก่นักเรียนได้ ประกอบกับสภาพการณ์โลกปัจจุบันที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น ทำให้โรงเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นมาประกอบบริหารจัดการเรียนการสอนและการจัดการความรู้ได้ รวมถึงในแผนการศึกษา

แห่งชาติฉบับนี้เองก็ได้มุ่งเน้นบทบาทในการจัดการศึกษาของชุมชนโดยรอบสถานศึกษาด้วย เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ผู้วิจัยจึงมองว่าบุคลากรทางการศึกษาถือว่ามียุทธศาสตร์สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นต่อสังคมไทยมาตลอดทุกยุคทุกสมัย

ในส่วนของการบริหารสถานศึกษา หากพิจารณาประกอบกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546 หมวด 3 เรื่องการบริหารราชการเพื่อเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มาตรา 11¹ จะเห็นได้ว่า กฎหมายฉบับนี้มุ่งผลักดันให้ส่วนราชการต่างๆ ในประเทศมีการพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพราะองค์การภาครัฐที่มีคุณลักษณะเช่นนี้หมายถึงข้าราชการในส่วนราชการมีความใฝ่เรียนรู้และสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้กับแนวทางในการปฏิบัติงานได้ รวมถึงสามารถเลือกใช้ความรู้ และปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบันที่สามารถเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วได้

ด้วยเหตุดังกล่าวมาในข้างต้น การศึกษาการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดพัทลุงจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และสามารถนำผลการศึกษามาจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจริงได้

¹ มาตรา 11 ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับการบริหารราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามพระราชกฤษฎีกานี้...”

คำถามการวิจัย

1. บุคลากรทางการศึกษามีการรับรู้ว่าโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงคุณลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยการบริหารองค์การใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง
3. ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของบุคลากรทางการศึกษาต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยการบริหารองค์การและปัจจัยสภาพแวดล้อมนอกที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงมีการรับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก
2. ปัจจัยการบริหารองค์การของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงมีอิทธิพลต่อการรับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
3. ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อการรับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

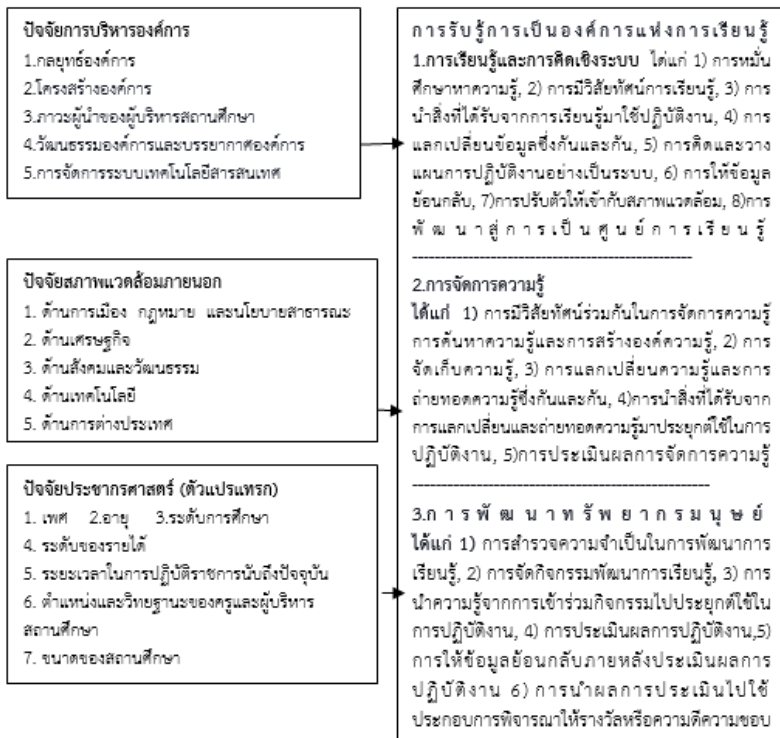
ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 297 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ รวมระยะเวลาในการวิจัย 1 ปี 3 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2559 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.2560

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการประมวลแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ “คุณลักษณะการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของนักคิดและนักปฏิบัติ” ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์คุณลักษณะออกได้เป็น 3 กลุ่มปัจจัย คือ การเรียนรู้และการคิดเชิงระบบ การจัดการความรู้ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งยึดตามข้อเสนอของ Marquardt (2002) และPhillips (2003) เป็นหลักประกอบกับการสังเคราะห์ปัจจัย โดย “กลุ่มการเรียนรู้และการคิดเชิงระบบ” ประกอบด้วย การหมั่นศึกษาหาความรู้ การมีวิสัยทัศน์การเรียนรู้ การนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้มาใช้อย่างปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน การคิดและวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และการพัฒนาสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ ต่อมา “การจัดการความรู้” ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการจัดการความรู้ การค้นหาความรู้ และการสร้างองค์ความรู้ของโรงเรียน การจัดเก็บความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้และการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน การนำสิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และการประเมินผลการจัดการความรู้ และสุดท้ายคือ “กลุ่มการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” ประกอบด้วย การสำรวจความจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้การจัดการกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ การนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การให้ข้อมูลย้อนกลับภายหลังประเมินผลการปฏิบัติงาน และการนำผลการประเมินไปใช้ประกอบการพิจารณาให้รางวัลหรือความดีความชอบ

ส่วนในการประมวลแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของนักคิดและนักปฏิบัติ” ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ปัจจัยแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปัจจัยการบริหารองค์การและกลุ่มปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ โดยกลุ่มปัจจัยการบริหารองค์การยึดตาม Joan K. Bennett & Michael J. O'brien เจษฎา นกน้อย (2553) และตามการสังเคราะห์ของผู้วิจัย ประกอบด้วยกลยุทธ์องค์การ โครงสร้างองค์การ ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การและบรรยากาศองค์การ และการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วน

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การยึดตามแนวคิด 7'S ของ Robert H. Waterman & Thomas J. Peters (1980) , จินตนา บุญบังการ และณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2554), ธร สุนทรายุทธ (2556) และตามการสังเคราะห์ของผู้วิจัย ประกอบด้วยการเมือง กฎหมาย และนโยบายสาธารณะ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี และด้านการต่างประเทศ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูและผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12 จำนวน 1,153 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูและผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 12 จำนวน 297 คน ผู้วิจัยเลือกใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane อันเนื่องมาจากมีความเหมาะสมเมื่อนำมาใช้กับขนาดของประชากรที่มีตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป โดยมีการกำหนดให้ระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ 95% และกำหนดให้ระดับความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ 5% หรือ 0.05 (Yamane, 1973; วิลลภ รัฐฉัตรานนท์ และดวงทิพย์ เจริญรุกษ์ เพื่อนโซติ, 2554)

2.เครื่องมือสำหรับการวิจัย

สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณอาศัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วยส่วน ดังนี้

1.1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์หรือข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับของรายได้ ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการนับถึงปัจจุบัน ตำแหน่งและวิทยฐานะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นปลายปิดทั้งหมด

1.2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารองค์การ ได้แก่ ด้านกลยุทธ์องค์การ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านภาวะผู้นำ ด้านวัฒนธรรมองค์การ และบรรยากาศองค์การ และด้านการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ด้านการเมือง กฎหมาย และนโยบายสาธารณะ ด้านปัจจัยเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี และด้านปัจจัยการต่างประเทศ

1.4 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ ด้านการเรียนรู้และการคิดเชิงระบบ ด้านการจัดการความรู้ และด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

1.5 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด

3.การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อใช้ในการขอความอนุเคราะห์จัดเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง

3.2 ผู้วิจัยประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษา เลขานุการของผู้บริหารสถานศึกษา หรือครูในโรงเรียน เพื่อขออนุญาตจัดเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัย

3.3 ผู้วิจัยเข้าไปในโรงเรียนตามนัดหมาย จากนั้นแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน แล้วเสร็จจึงเก็บแบบสอบถามทั้งหมดพร้อมตรวจสอบความเรียบร้อย

3.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลในแบบสอบถามมาวิเคราะห์ผลการศึกษโดยข้อมูลในเชิงปริมาณจะวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

4.1.1 ในเบื้องต้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้ตรวจสอบแบบสอบถามที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of Item-Objective Congruence) ว่ามีความตรงเชิงเนื้อหาและข้อมูลวิจัยหรือไม่ ผลการทดสอบคือได้ค่าความสอดคล้องในภาพรวมเท่ากับ 0.78 มีรายละเอียดแจกแจงรายด้าน ได้แก่ ปัจจัยการบริหารองค์การเท่ากับ 0.76 ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกเท่ากับ 0.60 และปัจจัยการรับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เท่ากับ 0.98 แล้วเสร็จจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4.1.2 เมื่อปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเสร็จ จึงนำแบบสอบถามไปทดลองแจกกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกับงานวิจัย (Try out) ซึ่งอาจเป็นครูหรือผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) หรือการหาค่าครอนบัคอัลฟา (Cronbach's Alpha) ผลปรากฏค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Coefficient of Reliability) เท่ากับ 0.95 โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ได้แก่ ปัจจัยการบริหารองค์การเท่ากับ 0.94 ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกเท่ากับ 0.87 และปัจจัยการรับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เท่ากับ 0.95

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) สำหรับข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยอาศัยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยการตีความสร้างข้อสรุปของข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่มองเห็นและวิธีการวิเคราะห์โดยจำแนกชนิดข้อมูลอย่างเป็นระบบและยึดทฤษฎีเป็นกรอบแนวคิดหลัก ซึ่งแบ่งเป็น 6 ชนิด ได้แก่ การกระทำ กิจกรรม ความหมาย ความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และสภาวะการณ์ (สุงาค์ จันทวนิช, 2557)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3) การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารองค์การและปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก และการรับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และนำมาสร้างสมการถดถอยเพื่อนำไปใช้ในการทำนาย กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงอย่างละ 1 คนต่อขนาดของโรงเรียนจำนวน 4 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ รวม 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารองค์การ ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก และปัจจัยการรับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้ดัดสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการรับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ด้านการเรียนรู้และการคิดเชิงระบบ ด้านการจัดการความรู้ และด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงครบทั้งแปดคนตามจำนวนที่กำหนดไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการอาศัยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยการตีความสร้างข้อสรุปของข้อมูลจากปรากฏการณ์และวิเคราะห์จำแนกชนิดข้อมูลอย่างเป็นระบบโดยยึดทฤษฎีเป็นกรอบแนวคิดหลัก อาศัยการพิจารณาทั้งทางด้านการกระทำ กิจกรรม ความหมาย ความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (สูกางค์ จันทวานิช, 2557)

อภิปรายผลการวิจัย

1. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงพบว่า ส่วนใหญ่เป็นครูคิดเป็นร้อยละ 94.9 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาคิดเป็นร้อยละ 5.1 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 69 มีอายุ อยู่ในช่วง 51-60 ปี ร้อยละ 47.8 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 70 มีระดับรายได้ต่อเดือนมากกว่า 35,000 บาท ร้อยละ 69.4 มีระยะเวลาในการปฏิบัติราชการอยู่ในช่วงมากกว่า 25 ปี ร้อยละ 50.5 ขนาดของสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดกลาง ร้อยละ 39.7

2. ผลการศึกษาการรับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่

สำหรับด้านการเรียนรู้และการคิดเชิงระบบ แสดงให้เห็นว่าการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารสถานศึกษา

ช่วยกันวิเคราะห์บนพื้นฐานของการดำเนินงานของโรงเรียน การเรียนรู้และการพัฒนาตัวครูและผู้บริหารสถานศึกษาเองถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในระดับทีมงานและระดับองค์กรในอนาคตได้ ปัจจุบันทั้งครูและผู้บริหารให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมอบรมเพราะทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูเองก็คาดหวังว่าจะได้นำความรู้จากสิ่งที่ตนอบรมมาพัฒนาความรู้และพัฒนาผลการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น การจัดการเรียนรู้อาศัยความร่วมมือจากคนในชุมชน เพราะเราต้องการขับเคลื่อนให้โรงเรียนกลายเป็นศูนย์การเรียนรู้ของคนในชุมชนที่ทั้งคนในโรงเรียนและชุมชนโดยรอบสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ตัวเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี มาลีเวชกร (2553) เรื่อง “การศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Peter M. Senge : ศึกษากรณี กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย” ผลการศึกษาพบว่า กรมการปกครองมีคุณลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในด้านการมีความคิดเชิงระบบอยู่ในระดับสูง

สำหรับด้านการจัดการความรู้ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองเพื่อพัฒนาสู่การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมแล้วพัฒนาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในที่สุด การกำหนดให้การจัดการความรู้ในสถานศึกษาเป็นวาระสำคัญจึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก โรงเรียนจะสนับสนุนให้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูเข้าร่วมอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์สำหรับเสริมสร้างการเรียนรู้และสามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานได้ด้วย ภายหลังจากที่บุคลากรไปเข้าร่วมอบรมในทั้งครูและผู้บริหารจะร่วมกันถอดบทเรียนแล้วจัดพิมพ์สิ่งที่ได้รับหรือประโยชน์ที่ได้รับบันทึกลงในคอมพิวเตอร์รวมถึงจัดเก็บใส่แฟ้มงานเอาไว้จัดทำเป็นคลังข้อมูล เพื่อให้การค้นคว้าสะดวกมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เพชรนภา ศรีแสน และชวลิต เกิดทรัพย์, 2555) เรื่อง “วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามการรับรู้ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1” ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ของบุคลากรในโรงเรียนต่อวัฒนธรรมองค์กรทุกด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมถึงแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนก็

ดำเนินไปในแนวทางเดียวกับการพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในด้านระบบการจัดการความรู้ในระดับมากขึ้นกัน

สำหรับด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนใช้ระบบการพิจารณาความรู้ทักษะความสามารถของครูเพื่อพิจารณาความเชี่ยวชาญ ก่อนจัดหารายวิชาที่สอนให้เหมาะสม การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของเกิดจากการวางแผนร่วมกันของครูและผู้บริหารสถานศึกษา หากแต่ในทางปฏิบัติจริงการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผลต้องเกิดจากความตั้งใจจริงของครูเองด้วย เมื่ออบรมเสร็จบุคลากรทุกคนก็จะต้องนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในขั้นการปฏิบัติงาน หลังจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของครู แล้วนำผลนั้นไปใช้พิจารณาความดีความชอบเลื่อนระดับเงินเดือนและให้คำแนะนำในการปรับปรุงผลการปฏิบัติงานให้ครูรับทราบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัช หมื่นแสน (2557) เรื่อง “การรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดยโสธร” ผลการศึกษาพบว่า ครูมีการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการศึกษาปัจจัยการบริหารองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง พบว่า ด้านกลยุทธ์องค์กร ด้านภาวะผู้นำ และด้านการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลต่อการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง ดังแสดงในตาราง

ปัจจัย	B	Unstan- dardized Coefficie nts	Standar- dized Coefficie nts	t	Sig	F	Sig
		Std. Error	Beta				
Constant	.549	.167		3.279	.001	57.897	0.000*
ด้านกลยุทธ์องค์การ	.211	.062	.197	3.380	.001*		
ด้านโครงสร้างองค์การ	.129	.072	.122	1.795	.074		
ด้านภาวะผู้นำ	.147	.075	.158	1.963	.050*		
ด้านวัฒนธรรมองค์การ และบรรยากาศ องค์การ	.093	.072	.079	1.297	.196		
ด้านการจัดการระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ	.224	.063	.251	3.546	.000*		

R = 0.706 , R Square = 0.499, Adjusted R Square = .490

Std.Error of the Estimate = 0.36557 F =57.897, Sig = 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำหรับด้านกลยุทธ์องค์การ พิจารณาได้จากครูและผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ นโยบายและกลยุทธ์ในการเรียนรู้ ซึ่งปรากฏออกมาในรูปแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อเป็นกรอบให้การดำเนินงานของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละปีการศึกษา ครูควรมีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความใฝ่เรียนรู้ได้ด้วยการกระทำตนให้เป็นแบบอย่าง การสร้างการรับรู้ให้แก่บุคลากรในโรงเรียนกระทำได้โดยผ่านการประชาสัมพันธ์ให้รับรู้ผ่านการทำป้ายไว้นิลและติดบอร์ดประชาสัมพันธ์ เมื่อถึงช่วงเวลาประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละปีการศึกษา ก็จะมีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่และควรหาทางปรับปรุงผลการปฏิบัติงานให้ดำเนินไปอย่างไรในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ นานานรี ชนะผล และสุจิตรา จรจิตร(2558) เรื่อง “การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรทางการศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้”

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ ปัจจัยด้านกลยุทธ์ของสถานศึกษา

สำหรับด้านภาวะผู้นำ เห็นได้จากพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนโรงเรียนด้วยการตัดสินใจเลือกแนวทางที่เป็นประโยชน์สูงสุดให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ครู และโรงเรียน ผู้บริหารมุ่งเน้นการส่งเสริมเชิงวิชาการและบูรณาการการทำงานของฝ่ายงานอื่นๆทั้งฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถขับเคลื่อนโรงเรียนสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้น ต้องเป็นนักประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายและเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทั้งบุคลากรภายในและหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ รวมถึงผู้บริหารต้องให้การโน้มน้าวเพื่อจูงใจให้เกิดการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผลด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรฉาย ยมสูงเนิน (2554) เรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์คุณลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

สำหรับด้านการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ผู้บริหารและครูมองเห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ หากแต่มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณทำให้โรงเรียนทุกขนาดไม่สามารถสนับสนุนให้เกิดการใช้เทคโนโลยีให้มียังมีคุณภาพได้อย่างเต็มที่ รวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติงานมีราคาแพงจึงไม่สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ตามสมควร นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในระบบอินเทอร์เน็ตไม่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพในส่วนของการจัดเก็บข้อมูลผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูก็จะเป็นการจัดเก็บผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ทำไว้ในคอมพิวเตอร์ของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุศล ทองวัน (2553) เรื่อง “ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และระดับการเป็นองค์กรนวัตกรรม: กรณีศึกษา สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียนรู้ในองค์กรมีอิทธิพลต่อการพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

หากแต่ปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สองด้าน คือ ด้านโครงสร้างองค์การและด้านวัฒนธรรมองค์การและบรรยากาศองค์การ เมื่อพิจารณาด้านโครงสร้างองค์การ ตรงนี้อาจไม่สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ว่า การกำหนดโครงสร้างองค์การของโรงเรียนถูกกำหนดกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ หากแต่ในทางปฏิบัติงานจริงในโรงเรียนหลายขนาดนั้นก็มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ การประสานงานติดต่อกับผู้บริหารก็มีได้มีขั้นตอนยุ่งยากเพราะเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้สามารถติดต่อได้สะดวกขึ้น ในส่วนของการทำงานของฝ่ายงานต่างๆในโรงเรียนทั้งฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด จึงทำให้มีการบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน

ส่วนในด้านวัฒนธรรมองค์การและบรรยากาศองค์การ ตรงนี้อาจไม่สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ว่า ผู้บริหารพยายามส่งเสริมให้ครูภาคภูมิใจในการทำงานร่วมกันกับโรงเรียนรวมถึงสร้างความเป็นกันเอง ทำให้บรรยากาศในการปฏิบัติงานดูผ่อนคลายและบุคลากรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ผู้บริหารดำเนินการบริหารโดยใช้วิธีการให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในประเด็นต่างๆของงานตามความเหมาะสม

4. ผลการศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง พบว่า ด้านการเมือง กฎหมาย และนโยบายสาธารณะ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี และด้านการต่างประเทศมีอิทธิพลต่อการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง ดังแสดงในตาราง

ปัจจัย	B	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	t	Sig.	F	Sig.
		Std. Error	Beta				
Constant	.434	.219		1.981	.048	40.513	0.000*
ด้านการเมือง กฎหมาย และนโยบายสาธารณะ	.238	.063	.194	3.806	.000*		
ด้านเศรษฐกิจ	-.037	.056	-.037	-.0667	.505		
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	.293	.064	.256	4.604	.000*		
ด้านเทคโนโลยี	.184	.064	.185	2.887	.004*		
ด้านการต่างประเทศ	.213	.060	.229	3.550	.000*		

R = 0.641 , R Square = 0.410, Adjusted R Square = .400

Std.Error of the Estimate = 0.39646 F =40.513, Sig = 0.000

สำหรับด้านการเมือง กฎหมาย และนโยบายสาธารณะ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางการเมืองไทยทำให้นโยบายทางการศึกษาเกิดความไม่ต่อเนื่องกันเพราะมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำกระทรวงศึกษาธิการบ่อย อีกทั้งการกำกับดูแลจากหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่ได้ติดตามอย่างเป็นระบบทำให้กระทบต่อการดำเนินนโยบาย แนวทางยุทธศาสตร์และนโยบายการศึกษาในยุคปัจจุบันควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องซึ่งจะทำให้โรงเรียนดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แล้วจะมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้สำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของรัฐบาลชุดปัจจุบันอาจช่วยเสริมสร้างการพัฒนาการเรียนรู้ของครูให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยได้

สำหรับด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้น สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนรายรอบโรงเรียนมีความเชื่อว่าการศึกษสามารถพัฒนาศักยภาพของลูกหลานได้จึงนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ในยุคใกล้สังคมผู้สูงอายุคนมีอัตราการเกิดน้อยลงทำให้นักเรียนที่เข้าเรียนต่อระดับมัศึกษาก็น้อยลงตามไป

ด้วย เมื่อนักเรียนมีจำนวนน้อยลงก็ส่งผลต่อโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางที่อยู่แถบชานเมืองที่ต้องปรับแนวทางการจัดการศึกษา กรณีที่นักเรียนมีจำนวนน้อยลงอาจทำให้ครูและนักเรียนได้ใกล้ชิดกันมากขึ้นและการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนก็จะดำเนินไปพร้อมๆ กันด้วย

สำหรับด้านเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วส่งผลต่อโรงเรียนหลายด้าน เช่น ทำให้คอมพิวเตอร์ที่เราใช้ปฏิบัติงานอาจล้าสมัยได้ง่าย การปรับเปลี่ยนตามทำได้ยากเพราะงบประมาณมีจำกัด การพัฒนาครูในปัจจุบันนอกจากสื่อสิ่งพิมพ์แล้วพวกความรู้ผ่านออนไลน์ก็ช่วยให้ครูพัฒนาตนเองได้มากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ผู้บริหารสถานศึกษาจะสนับสนุนให้ครูได้เข้าศึกษาในช่วงคาบว่างจากการสอนหรือหลังเลิกเรียน ส่วนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานให้เกิดผลจริงมักจะเห็นในครูที่เพิ่งบรรจุใหม่ หากแต่ครูที่ทำงานมานานอาจไม่สามารถใช้งานเทคโนโลยีได้ดีเท่าครูรุ่นใหม่ ซึ่งในอนาคตก็ต้องส่งเสริมพัฒนาครูที่มีอายุการปฏิบัติราชการมานานในด้านนี้มากขึ้น เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทระย ยมสูงเนิน (2554) เรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์คุณลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ ปัจจัยเทคโนโลยี

สำหรับด้านการต่างประเทศ สถานการณ์จากต่างประเทศโดยเฉพาะการเปิดประชาคมอาเซียนส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยเฉพาะการส่งเสริมภาษาอังกฤษมีความสำคัญมาก โรงเรียนจึงสนับสนุนให้ครูไปอบรมความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษและภาษาของชาติอื่นๆ ในอาเซียน หากแต่หน่วยงานด้านการศึกษาอื่นๆ ก็ยังมีได้มีโครงการสนับสนุนให้มีการอบรมภาษาเหล่านั้นมากเท่าที่ควร แม้ปัจจุบันในจังหวัดพัทลุงจะไม่มีโรงเรียนนานาชาติหรือชาวต่างชาติเข้ามาเปิดโรงเรียน แต่เราก็ต้องเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรทางด้านภาษาต่างประเทศให้ดีขึ้นด้วย

ส่วนปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีเพียงด้านเดียว คือ ด้านเศรษฐกิจ ตรงนี้อาจไม่สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูทั้งหมด เพราะแม้ว่าสภาพเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันไม่มีผลต่อการดำเนินการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่มากนักเพราะเงินสนับสนุนในการจัดการศึกษามีเพียงพอต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้หากแต่

ปัญหาทางด้านการจัดสรรงบประมาณมักปรากฏในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก โรงเรียนต้องใช้เงินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้โปร่งใส และคุ้มค่า การแก้ไขปัญหา งบประมาณในการบริหารสถานศึกษาไม่เพียงพอก็ต้องอาศัยการระดมความช่วยเหลือ จากภาคเอกชน ผู้ปกครองนักเรียน หรือชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการอภิปรายผลและสรุปผลการศึกษาในข้างต้น ผู้วิจัยสามารถจัดทำ ข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มี 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการเรียนรู้และการคิดเชิงระบบ ถือเป็นด้านที่มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด หากแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในข้อผู้บริหารสถานศึกษา ยกระดับโรงเรียนสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน เพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกันในระดับองค์การกลับมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควร ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้ การเรียนรู้ในระดับปัจเจกบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่แยกขาดจากกัน เมื่อมาปฏิบัติงานร่วมกันทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำงานกันอย่างเป็นระบบมีแบบแผน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม หากแต่ควรมีการส่งเสริมยกระดับโรงเรียนสู่การ เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนให้มากขึ้น เพราะทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่างก็ ถือเป็นผู้มีความรู้ที่ควรที่ถ่ายทอดให้คนในชุมชนได้รับทราบและทำให้เห็นความสำคัญ ของการร่วมสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

2) ด้านการจัดการความรู้ ถือเป็นด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก การจัดการความรู้ถือเป็นสิ่งที่ทุกโรงเรียนถือปฏิบัติกัน ทั้งการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ และการแลกเปลี่ยนความรู้ หากแต่โรงเรียนควรสนับสนุนให้มีการ จัดทำ “ระบบคลังข้อมูลของโรงเรียน” อย่างเป็นระบบ เนื่องจากความรู้มีมากมาย มักจะอยู่ติดตัวกับผู้บริหารสถานศึกษาและครู หากบุคลากรเหล่านี้ย้ายสถานศึกษา ลาออก หรือเกษียณอายุราชการอาจทำให้ความรู้หายไปด้วย ระบบคลังความรู้ อาจ จำเป็นต้องพิจารณางบประมาณของทางโรงเรียนประกอบกันด้วยซึ่งอาจจัดทำได้ หลายทาง เช่น การถอดบทเรียนความสำเร็จของผลการปฏิบัติงานในอดีตใส่แฟ้ม

สะสมผลงานให้บุคลากรรุ่นหลังสามารถสืบค้นได้สะดวก การจัดทำฐานข้อมูลออนไลน์ การจัดทำเว็บไซต์ เป็นต้น

3) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ถือเป็นด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก การพัฒนาตนเองด้วยการฝึกอบรมถือเป็นวิธีที่เหมาะสมในทุกยุคสมัย หากแต่จะมีบุคลากรบางส่วนที่ไม่เห็นความสำคัญของเรื่องนี้และมองว่าเป็นเพียงการเข้าร่วมแบบตามคำสั่งของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายติดตามการเปลี่ยนแปลงผลการปฏิบัติงานของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมว่าภายหลังจากการฝึกอบรมแล้วผลการปฏิบัติงานมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายสืบเนื่องด้วยการนำผลการประเมินมาพิจารณาการเลื่อนเงินเดือนหรือพิจารณาความดีความชอบ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ผู้บริหารควรส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมให้มากขึ้น การปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูมักมีการสอบแข่งขันรับบุคลากรเข้ามาอยู่ตลอดเวลา รวมถึงมีการโยกย้ายบ่อยครั้ง สิ่งนี้อาจเป็นข้อกั่วงวลที่อาจทำให้การสานต่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูที่ปฏิบัติงานมานานเป็นครูพี่เลี้ยงช่วยสอนงานครูที่เพิ่งมาใหม่รวมถึงครูใหม่ก็อาจช่วยแนะนำองค์ความรู้ที่เพิ่งได้รับมาแลกเปลี่ยนให้ครูพี่เลี้ยงได้รับทราบ สิ่งเหล่านี้ก็จะช่วยให้เกิดการพัฒนาจากการเรียนรู้ในระดับปัจเจกบุคคลสู่การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมได้

2) ผู้บริหารและครูควรร่วมกันสร้างวัฒนธรรมองค์การที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องการบริหารงานบางเรื่องให้ครู เพราะจะทำให้ไม่เสียเวลาและอาจทำให้งานล่าช้า ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นและนำสิ่งเหล่านั้นไปปรับปรุงวิธีการบริหารโรงเรียน การบริหารโรงเรียนหากผู้บริหารสามารถจูงใจให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมก็จะทำให้บรรยากาศการทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นและงานสามารถเกิดสัมฤทธิ์ผลได้ดี

3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างการสนับสนุนการจัดการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก จังหวัดพัทลุงถือเป็นจังหวัดที่มีทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมมากมาย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรนำสิ่งเหล่านี้มาบูรณาการร่วมกัน

ในการจัดการศึกษา เช่น การเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาสอนนักเรียน การสอนหลักธรรมทางศาสนา การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้านตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น นอกจากนี้จะเป็นการสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็กแล้วยังทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้เรียนรู้ร่วมกันด้วย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้นุ่งเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงเท่านั้น ในอนาคตควรมีการศึกษาการรับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดพัทลุงด้วย

2) ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางการวางแผนในการพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เช่น ความผูกพันต่อองค์การ การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

3) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงและโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอื่นๆ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลและแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา นกน้อย. 2553. การจัดการความรู้และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้.
ใน นานาทรศนะการจัดการความรู้และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท ส. เอเซียเพลส จำกัด.
- เพชรนภา ศรีแสน และชวลิต เกิดทรัพย์. 2555. วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อ
องค์การแห่งการเรียนรู้ตามการรับรู้ของบุคลากรในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1. วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 23(1),
136-150.
- เวียงวิวรรธน์ ท่าทูล และวัลลภา อารีรัตน์. 2557. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ
ผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 37(3), 33.
- กัญญ์ภัสสร ชาดิษฐ์ประเสริฐ. 2553). สุนทรียศาสตร์กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
เพื่อการพัฒนาประเทศไทยสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้.
วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 50(3), 21-42.
- กุศล ทองวัน. 2553. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อ
ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และระดับการเป็นองค์กรนวัตกรรม:
กรณีศึกษา สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
วารสารบริหารธุรกิจ, 33(128), 34-48.
- จันทร์ฉาย ยมสูงเนิน. 2554. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการ
เรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์น
เอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 5(1), 31-41.
- จินตนา บุญบงการ และณัฐภรณ์ เขจรนันทน์. 2554. การจัดการเชิงกลยุทธ์.
กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- ธรร สุนทรายุทธ. 2556. ทฤษฎีองค์กร: หลักการ ทฤษฎี การวิจัย และการปฏิบัติทาง
การศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท เนติกุลการพิมพ์ จำกัด.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- นถนาрі ชนะผล และสุจิตรา จรจิตร. 2558. การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรทางการศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ปิยะรัช หมื่นแสน. 2557. การรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดยโสธร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 6(2), 15-19.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และดวงทิพย์ เจริญรุกษ์ เพื่อนโชติ. 2554. การหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. วารสารวิชาการราชภัฏตะวันตก, 5(2), 111-122.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552. ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553. สำนักงานแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552-2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุภาภค์ จันทวานิช. 2557. การวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี มาลีเวชกร. 2553. การศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Peter M. Senge : ศึกษากรณี กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- B. T. Phillips. 2003. A four level learning organisation benchmark implementation model. The Learning Organization, 10(2), 98-105. doi:doi:10.1108/09696470910462102
- Christina Hughes Malcolm Tight. 1995. The Myth of the Learning Society. British Journal of Educational Studies, 43(3), 290-304. doi:http://doi.org/10.2307/3121985

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- Michael J. Marquardt. 2002. Building the learning organization :
mastering the 5 elements for corporate learning (2nd ed.). Palo
Alto, Calif: Davies-Black Pub.
- Robert H. Peters, Thomas J. Phillips, Julien R. Waterman. 1980. Structure
is not organization. Business Horizons, 23(3), 14-26.
doi:[http://dx.doi.org/10.1016/0007-6813\(80\)90027-0](http://dx.doi.org/10.1016/0007-6813(80)90027-0)
- Taro Yamane. 1973. Statistics : an introductory analysis (พิมพ์ครั้งที่ 3rd
ed). Tokyo: Aoyama Gakuin University.